

Марія Леценко
доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу компаративістики
інформаційно-освітніх інновацій,
Інститут цифровізації освіти НАПН України
Київ, Україна

ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Мовленнева компетентність є одним з ключових елементів культури сучасного педагога і, водночас, є складовою професійних вмінь. Її формування відбувається впродовж життя під час спілкування, навчання, життя та діяльності у найближчому оточенні та в суспільстві загалом. Особливо важливим для майбутніх педагогів є професійна комунікативна компетентність. Це здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з оточуючими людьми, певна сукупність знань, умінь та навичок, що забезпечують ефективне спілкування, передбачають уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти й бути зрозумілим для партнера у процесі спілкування (Бех, 1998). Ця компетентність розвивається на основі усіх знань та досвіду людини при використанні не тільки рідної мови, а й мов інших народів, при цьому мови у цьому процесі є взаємно пов'язаними і взаємодіють між собою.

Враховуючи актуалізацію використання у освітніх закладах технологій персоналізованого навчання та інформаційно-комунікаційних технологій, важливим постає виокремлення технологій, які сприяють формуванню мовленнєвої компетентності майбутніх вчителів. Автономне персоналізоване навчання передбачає самостійний вибір змісту освіти з урахуванням індивідуальних особливостей його сприйняття, засобів взаємодії з ним та оцінки якості навчальної діяльності. Таке навчання демонструє найвищий рівень персоналізації та сприяє самовизначенню та розвитку особистості для успішної професійної самореалізації. Таким чином, автономне персоналізоване навчання розглядається як *система інструментів і стратегій, яка допомагає учням усвідомити свої сильні та слабкі сторони в навчанні, підтримує їх незалежність під час вибору інструментів і шляхів навчання.*

Входячи з потреб формування мовленнєвої компетентності майбутніх вчителів іноземних мов з урахуванням цифрових технологій у їхній підготовці важливо звернути увагу на такі важливі завдання, що спрямовані на реалізацію персоналізованого навчання:

- організація цілісної дидактичної системи персоналізованого навчання, основними механізмами якої є самопізнання, саморозвиток і саморефлексія;
- розвиток навичок критичної медіаграмотності;

- надання студентам можливості реалізувати свій самоосвітній потенціал під час планування своєї освітньої траєкторії та побудови свого навчального середовища;
- вдосконалення іншомовної компетентності шляхом моделювання автентичного лінгвокультурного середовища за допомогою цифрових технологій;
- стимулювання процесів самовизначення та самоорганізації.

Отже, персоналізоване навчання за допомогою цифрових технологій не є простим оцифруванням традиційного навчання. Технологія – це інструмент, який робить персоналізоване навчання простішим і ефективнішим. Як зазначають дослідники роботи П. Грант, Д. Басе (Grant, Base), було виокремлено характеристики та складові для реалізації ефективного персоналізованого навчання за допомогою цифрових технологій, до яких відносяться (Leshchenko, Lavrysh, та ін. 2023):

- цифрові технології інтегровані в навчальний процес відповідно до педагогічних ідей, цілей, досвіду та компетентності викладачів та студентів;
- навчальні матеріали є автентичними та містять автентичні завдання та оцінювання, що сприяє розвитку критичного та творчого мислення;
- вчителі виконують роль фасилітаторів, які направляють і підтримують прагнення студентів;
- студенти беруть участь у моніторингу навчального процесу для досягнення мети, підвищення самоефективності та навичок самооцінки, застосовуючи цифрові ресурси для оцінювання та моніторингу;
- студентам надається можливість вибору змісту освіти, методів і засобів його сприйняття, що сприяє розумінню їх унікальних особливостей і потреб.

Персоналізація перетворює освітнє середовище на платформу для співпраці з динамічними спільнотами студентів, об'єднаних інтересами чи освітніми потребами. Адаптація навчання до здібностей і здібностей студентів за допомогою цифрових освітніх технологій є важливим процесом, оскільки можна диференціювати зміст і рівень складності всіх навчальних предметів, що підвищує мотивацію до навчання. Студенти з різними потребами отримують додатковий час і можливості, оскільки технологічні інструменти дають їм безпрецедентний доступ до ресурсів. Обдаровані студенти можуть рухатися зі своїм темпом, щоб досягти необхідних навичок для роботи над міждисциплінарними дослідницькими проектами. У цьому контексті однією з найважливіших навичок, які студенти повинні розвинути, є критична здатність розрізняти між надійний, релевантний і нерелевантний контент. Це вимагає від викладача ретельно спланованих і продуманих дій. Як приклад, для відображення результатів навчання пропонується використовувати анкети, створені за допомогою інструментів Kahoot!, Socrative або Anketa Everywhere. Деякі інструменти для відеоконференцій (ZOOM, Skype) мають можливість

створювати анкети безпосередньо на платформі. Онлайн-анкети та тести допомагають студентам виявити прогалини в навчанні та спланувати подальші дії. Інструменти сервісу Google Workspace for Education (Google Disk, GoogleClass) дозволяють створювати спільні документи зі взаємооцінкою, в яких студенти можуть відстежувати історію коментарів і виправлень. Цифрові інструменти, такі як Microsoft Project, надають студентам простий інтерфейс планування, а діаграми Гантера, які можна створити в Microsoft Excel або Google Spreadsheets, є ще одним інструментом для відстеження прогресу проекту та моніторингу або вдосконалення планів (Leshchenko, Lavrysh, та ін. 2023).

Підводячи підсумки, слід зазначити, що використання цифрових технологій для мотивації студентів до вивчення іноземної мови вимагає високого рівня цифрової компетентності, а також розуміння академічних потреб, причин негативних почуттів і невдач. Серед найефективніших інструментів для вимірювання рівня навичок персоналізованого навчання є самооцінювання, інтерактивне, стійке та автентичне оцінювання, рефлексивні розповіді, анкети, портфоліо; аркуші самооцінки, навчальний аудит умінь і досвіду, рефлексивні карти. Систематичне використання самооцінювання сприяє розвитку відповідальності студентів, майбутніх вчителів, за результати навчання. Подальше дослідження могло б оцінити довгострокові наслідки персоналізованого навчання майбутніх вчителів іноземних мов з використанням цифрових засобів з точки зору самореалізації та самоефективності.

ЛІТЕРАТУРА

Бех І.Д. (1998) *Особистісно-зорієнтоване виховання: навч.-метод. посібник*. ІЗМН. С. 107.

P Grant, and D. Base (2014) *Personalized learning: A guide for engaging students with technol-ogy*. Eugene, Oregon, Washington, DC. URL : <https://www.intel.com/content/dam/www/public/us/en/documents/education/k12-personalized-learning-guidebook.pdf>. (Дата звернення: 30.10.2023)

Leshchenko, M., Lavrysh , Y. , Halatsyn, K., Feshchuk, A., & Prykhodko, D. (2023). Technology-Enhanced Personalized Language Learning: Strategies and Challenges. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 18(13), pp. 120–136. <https://doi.org/10.3991/ijet.v18i13.39905>